

Svitlana Borysova
*Doctor of Economic Sciences, Docent,
Professor at the Department of Finance, Banking and Business
Donbas State Engineering Academy*

Борисова С.Є.
*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів, банківської справи та підприємництва
Донбаської державної машинобудівної академії*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-452-8-6>

FINANCIAL ANALYSIS OF ENTERPRISES ACTIVITIES IN THE DIGITAL ECONOMY AND FINANCE

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

Розвиток цифрової економіки змінює підходи до ведення бізнесу, що суттєво впливає на проведення фінансового аналізу підприємств. Традиційні методи аналізу вимагають адаптації до нових умов, враховуючи інновації у фінансових технологіях, даних та методах їхньої обробки. Впровадження цифрових фінансів, таких як блокчейн, великі дані (Big Data), штучний інтелект (AI) та машинне навчання (ML), створюють нові можливості та виклики для фінансових аналітиків підприємств. Цифрові фінанси розвиваються надзвичайно швидкими темпами та включають широкий спектр інструментів і технологій, таких як електронні платежі, цифрові валюти, мобільні фінансові додатки та фінансові технології (FinTech). За останні роки спостерігається значне зростання використання електронних платіжних систем, таких як PayPal, Stripe, Square та інших, які дозволяють підприємствам здійснювати фінансові операції швидше, безпечніше та з меншою кількістю витрат. Використання інструментів цифрової економіки та фінансів дозволяє збільшити обсяги даних, доступних для аналізу. Великі дані дають змогу аналітикам отримувати більш точні та детальні інсайти щодо фінансового стану підприємств. За допомогою аналітики великих даних можна досліджувати транзакційні масиви в режимі реального часу, що прискорює швидкість реагування на зміни фінансових показників. Використання інформаційних технологій значно спрощує комунікацію підприємств з іншими учасниками фінансових відносин, дозволяє більш точно прогнозувати майбутні дохід та прибуток підприємства, а також розробляти гнучку цінову політику шляхом використання технології Big Data, спрощує формування та аналіз фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності, а також робить її більш доступною для кінцевого користувача.

Цифровізація бізнесу при проведенні фінансового аналізу діяльності підприємства надає можливість автоматизувати рутинні завдання щодо складання фінансових звітів та прогнозування його фінансових показників [1]. Штучний інтелект та машинне навчання дозволяють автоматизувати процеси фінансового аналізу та прогнозування, адже вони допомагають обробляти великі обсяги даних набагато швидше та ефективніше, ніж традиційні методи, а також здатні виявляти приховані закономірності та тренди, які можуть бути неочевидними для фахівців. Алгоритми машинного навчання можуть застосовуватися для побудови предикативних моделей з метою оцінювання кредитного ризику або ідентифікації

шахрайських фінансових операцій. Технологія блокчейну забезпечує високий рівень прозорості та цілісності фінансових даних шляхом незмінного запису всіх транзакцій у розподіленому реєстрі. Це надає аналітикам доступ до достовірної та перевіреної інформації, сприяючи підвищенню довіри до фінансової звітності та мінімізації ризиків фінансових зловживань. Крім того, смарт-контракти на базі блокчейну можуть автоматизувати виконання фінансових угод, знижуючи ризики людських помилок та забезпечуючи високу точність фінансових операцій.

Одним з напрямів проведення фінансового аналізу підприємства є оцінювання рівня його ліквідності, адже вчасне отримання коштів від контрагентів є запорукою своєчасного погашення боргів підприємства перед кредиторами. Вважається, що для підвищення рівня ліквідності фінансові транзакції підприємства повинні проводитися в режимі реального часу, що можливо завдяки системі миттєвих платежів. За інформацією Національного банку України у I кварталі 2025 року в Україні має запрацювати нова система СЕП-4.1 з функціоналом миттєвих платежів. В наступних версіях системи розглядається можливість реалізації мультивалютності, трекінг-сервісу для платежів, сервісу оцінки ризику платіжних операцій тощо. Миттєві платежі сприятимуть зменшенню вартості безготівкових розрахунків для підприємств, які користуються послугами фінансових установ; вони будуть отримувати кошти на рахунок за лічені секунди та зможуть використовувати їх одразу, що значно підвищує ліквідність та платоспроможність підприємств [2].

Сучасні інформаційні технології та універсальні комп'ютерні програми, які застосовуються при аналізі фінансової діяльності підприємств, повинні бути адаптовані до особливостей бухгалтерського обліку та фінансового аналізу в різних галузях економіки. Представниками таких програмних продуктів є «ІНЕК-АФСР», «Audit Expert», «БЕСТ-Ф», «ІНЕК-аналітик», «ІНЕК-інвестор», «Project Expert» та ін. (табл. 1). Вони дозволяють провести моніторинг фінансово-економічного стану суб'єктів господарювання, виконати весь комплекс робіт щодо планування діяльності підприємств, оцінити результати діяльності підприємства з наповнення бюджетів різних рівнів, здійснити розробку бізнес-планів та інвестиційних проєктів, а також провести оцінку їх економічної ефективності [3, с. 158].

Таблиця 1

Характеристика та переваги комп'ютерних програм, що використовуються при проведенні фінансового аналізу підприємства

Програма 1	Характеристика 2	Переваги 3
ІНЕК-АФСР	Призначена для аналізу фінансового стану підприємств на основі даних зовнішньої бухгалтерської звітності	Проведення ретроспективного аналізу та розрахунок коефіцієнтів фінансового стану підприємства
ІНЕК-аналітик	Призначена для комплексної оцінки фінансового стану підприємства, розрахунку показників ефективності, стійкості, платоспроможності, факторного аналізу прибутку	Оцінювання рівня фінансового стану підприємства, його інвестиційної привабливості та формування рейтингу
ІНЕК-інвестор	Призначена для техніко-економічного дослідження інвестиційних проєктів	Формування на основі дослідження інвестиційних програм
Audit Expert	Призначена для проведення комплексного аналізу фінансового стану та результатів діяльності підприємства	Формування порівняльних даних для вирішення аналітичних завдань; розрахунок основних фінансових показників; проведення порівняльного аналізу з підприємствами-конкурентами

1	2	3
БЕСТ-Ф	Призначена для створення і вибору оптимального плану розвитку бізнесу, опрацювання фінансової частини бізнес-плану, аналізу інвестиційних проєктів	Проведення оперативного аналізу власної фінансово-господарської діяльності, аналізу фінансового стану підприємства з метою розробки стратегії його розвитку
Project Expert	Призначена для планування інвестиційних рішень без втрати фінансових коштів, надання необхідної фінансової звітності потенційним інвесторам і кредиторам, висновку щодо ефективності участі в проєкті	Створення і вибір оптимального плану розвитку бізнесу, опрацювання фінансової частини бізнес-плану, аналіз інвестиційних проєктів
VRMN	Призначена для моделювання й оптимізації бізнес-процесів	Надання інструментів для візуалізації, аналізу та автоматизації бізнес-процесів для підвищення ефективності та скороченню витрат

Джерело: сформовано автором за даними [3-8]

Аналітичні програмні продукти (програмні комплекси) дозволяють якісно, достовірно та своєчасно отримувати, обробляти, аналізувати та зберігати інформацію на основі фінансово-облікових даних підприємства та його фінансової звітності. Впровадження цифрових фінансів сприяє спрощенню проведення фінансового аналізу підприємства, зниженню витрат і підвищенню його точності.

Література:

1. Бочко О.Ю., Піхоцька О.М. Вплив цифровізації на фінансовий моніторинг підприємницької діяльності. *Академічні візії*. 2023. Випуск 23. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10437681>
2. СЕП у 2023 році: безперервні платежі та ефективний розвиток. Новини НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/>
3. Лазоренко В.В. Інформаційні технології оцінки фінансової стійкості підприємства. *Економічний аналіз*. 2017. Том 27. С. 156-161.
4. Говорушко Т, Ситник І., Хівренко Д. Про новітні продукти інформаційних систем і технологій у фінансах. *Агросвіт*. 2014. № 10. С. 32-35. URL: <http://www.agrosvit.info/pdf/102014/8.pdf>
5. Гончарук М. IT і бізнес: Як технології впливають на розвиток сучасних підприємств. URL: <https://lemon.school/blog/it-i-biznes-yak-tehnologiyi-vplyvayut-na-rozvytok-suchasnyh-pidpryyemstv>
6. Пархоменко О.П. Концептуальні основи автоматизації фінансового аналізу в умовах глобалізації. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c3197d8f-32bd-4df1-8c57-1c356b018aa1/content>
7. Заросило А.П. Сучасні інформаційні технології для аналізу господарської діяльності підприємств. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 4-2. С. 82-86.
8. Співак С., Дідик І., Скурський Т. Житко О. Роль комп'ютерних програм для аналізу фінансово-господарського стану підприємства. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 702-707. DOI: <https://doi.org/10.33108/sepd2022.02.702>